23/12/2020

«Χριστούγεννα στο Σανατόριο» του π. Σταύρου Τρικαλιώτη

/ Ορθόδοξες Προβολές

Μόλις ἄρχισε νά σουρουπώνει ἡ μητέρα ἄναψε τήν λάμπα τοῦ πετρελαίου. Ἔπειτα ἄναψε καί τή μικρή σόμπα τοῦ πετρελαίου κ᾽ ἔκλεισε ἐρμητικά τά παντζούρια. Τό μικρό μας φτωχικό σπιτάκι ἄρχισε νά παίρνει μιά γλυκιά ὄψη. Ἔξω φυσοῦσε ὁ δυνατός χειμωνιάτικος ἀέρας τοῦ Δεκεμβρίου. Ὁ χωμάτινος δρόμος πού πέρναγε μπροστά ἀπό τό σπίτι μας, εἶχε πλέον ἐρημώσει.

Τά γειτονικά σπίτια φωτίζονταν ἀπό τίς ἠλεκτρικές λάμπες πυρακτώσεως. Μόνο τό σπίτι μας εἶχε μείνει μερικές δεκαετίες πίσω στόν πολιτισμό. Βλέπεις, αὐτό

χτίστηκε μέ τά χρήματα πού πῆρε ἡ μητέρα μου ἀπό τήν πώληση τοῦ πατρικοῦ της σπιτιοῦ. Κάτι ἡ ἀγορά τοῦ οἰκοπέδου, κάτι τά ἔξοδα τῶν ὑλικῶν γιά τό χτίσιμο καί τά λεφτά τελείωσαν. Ὅσο γιά τά ἐργατικά, ἄς εἶναι καλά τά πρῶτα ξαδέρφια τῆς μητέρας μου ἀπό τή μεριά τοῦ πατέρα της πού τῆς συμπαραστάθηκαν καί τῆς τό χτίσανε τζάμπα. Σπάνιο φαινόμενο ἀλληλεγγύης συγγενῶν. Χωρίς νά εἶμαι σίγουρος, ἔχω τήν ὑποψία ὅτι ἕνας πρόσθετος λόγος πού δέν εἴχαμε ἠλεκτρικό ἦταν καί τό γεγονός ὅτι τό σπίτι εἶχε χτιστεῖ παράνομα, χωρίς οἰκοδομική ἄδεια.

Ὁ ξαφνικός θάνατος τοῦ πατέρα πρίν δύο χρόνια ἄφησε τή μητέρα μετέωρη μέ δύο παιδιά, «μή ἔχοντας στό ἥλιο μοῖρα», ὅπως χαρακτηριστικά ἔλεγε. Ἀναγκάστηκε ἤ νά καθαρίζει καμιά σκάλα ἤ νά κάνει κανένα μεροκάματο σέ σπίτια, ὅποτε ἔβρισκε νά μᾶς ἀφήσει κάπου. Μερικές φορές μᾶς κουβαλοῦσε μαζί της στή δουλειά, ἀλλά τ΄ ἀφεντικά δυσανασχετοῦσαν. Ἀργότερα, ὅταν ὁ ἀδερφός μου πῆγε σχολεῖο, ἐμένα μέ ἄφηνε σ᾽ ἕνα παιδικό σταθμό τοῦ Δήμου πού εἶχε ἀνοίξει πρόσφατα σέ γειτονική συνοικία καί μέ ἔπαιρνε ἀργά τό ἀπόγευμα.

Τό σπίτι μας, ὅπως εἶπα, ἦταν μικρό, ἀλλά βολικό. Ἕνα εὐρύχωρο δωμάτιο, ἕνα χωλάκι, ὅπου εἴχαμε τοποθετήσει τήν σόμπα πετρελαίου γιά νά πηγαίνει ἡ θέρμανση σέ ὅλα τά δωμάτια καί μιά σχετικῶς ἄνετη κουζίνα. Ὅσο γιά «τό μέρος», – ὅπως λέγαμε τότε τήν τουαλέτα- αὐτή βρισκόταν σέ μιά ἄκρη, στό πίσω μέρος τῆς αὐλῆς. Δέν θέλει περισσότερα ὁ ἄνθρωπος γιά νά ζήσει. Νερό δέν εἴχαμε. Παίρναμε μέ τόν τενεκέ ἀπό τήν διπλανή γειτόνισσα, ἡ ὁποία μᾶς εἶχε δώσει τό ἐλεύθερο, καλή της ὥρα, ὅπου κι ἄν βρίσκεται τώρα.

Σέ δυό μέρες θά ἦταν τά Χριστούγεννα. Ἡ μητέρα ἄναψε τήν γκαζιέρα, ἔριξε λίγο λάδι στό τηγάνι καί ἀφοῦ τό ἄφησε νά κάψει γιά τά καλά, ἔριξε μέσα τό κουρκούτι. Σέ λίγο τό σπίτι μοσχοβολοῦσε ἀπό μυρωδιά τηγανητοῦ. Οἱ τηγανίτες ἦταν πλέον ἕτοιμες. Ἡ μητέρα ἔριξε καί λίγη ζάχαρη ἀπό πάνω, κι αὐτό ἦταν.

-«Ἔλα νά φᾶς», μοῦ εἶπε μέ θλιμμένο ὕφος.

Τόν τελευταῖο καιρό ὅλο καί τήν συλλάμβανα νά κλαίει. Ὅταν ὅμως μέ ἔβλεπε, σκουπιζόταν στά γρήγορα νά μήν τήν πάρω χαμπάρι. Ὁ ἀδερφός μου ὁ μεγάλος βρίσκεται ἐδῶ καί μισό χρόνο στό Σανατόριο. Εὐτυχῶς εἶχε διαφύγει τόν κίνδυνο τῆς φυματίωσης. Ἔπρεπε, ὅμως, νά βρίσκεται ὑπό παρακολούθηση σ᾽ ἕνα ὑγιεινό περιβάλλον, νά λαμβάνει τακτικά τήν φαρμακευτική του ἀγωγή καί νά παίρνει καλή τροφή γιά νά ἔρθει καί πάλι κοντά μας ὑγιής.

Ἡ μητέρα τόν ἐπισκεπτόταν μέ τά πόδια μέρα παρά μέρα ἀνελλιπῶς. Ἔκανε πάνω ἀπό μιά ὥρα ποδαρόδρομο. Οἱ συγκοινωνίες δέν βόλευαν καθόλου. Ἐγώ δέν ἐπιτρεπόταν νά πάω νά τόν δῶ, ὅπως μοῦ τόνιζε πολύ αὐστηρά. Τίς πιό πολλές

φορές μέ ἄφηνε σέ κάποια φίλη της καί τήν περίμενα ὑπομονετικά, ὥσπου νά γυρίσει. Τίς ὑπόλοιπες μέρες πού δέν εὕρισκε νά μέ ἀφήσει κάπου, μέ ἔπαιρνε μαζί της. Ὅταν φτάναμε στό Σανατόριο, μέ ἄφηνε γιά λίγο στό σπιτάκι τοῦ φύλακα. Κουβαλοῦσα μαζί μου καί κανένα παιχνιδάκι κι ἔπαιζα στίς πλάκες τοῦ δαπέδου, ὥσπου νά περάσει ἡ ὥρα τῆς ἐπίσκεψης.

Στίς 24 Δεκεμβρίου τοῦ 1967 ξεκινήσαμε γιά τό γνωστό δρομολόγιο. Ἤμασταν τυχεροί γιατί ἐκείνη τήν ἡμέρα δέν ἔβρεχε. Κουραζόμουν λιγάκι στή διαδρομή, ἀλλά τό εἶχα συνηθίσει καί δέν μέ πολυπείραζε. Τό ἔβλεπα σάν βόλτα. Ἐκεῖνο πού μέ πλήγωνε περισσότερο ἦταν ἡ μητέρα πού τή ἔβλεπα συνέχεια δακρυσμένη. «Αὐτόν τόν δρόμο ἀπό τό σπίτι ὡς τό Σανατόριο, τόν ἔχω ποτίσει μέ τά δάκρυά μου», μᾶς ἔλεγε ἀργότερα, ὅταν μεγαλώσαμε. Μέ λίγα λεφτά πού ἐξοικονόμησε ἀπό τήν ἐργασία της εἶχε ἀγοράσει στόν ἀδερφό μου ἕνα παιχνιδάκι, «νά πάρει λίγη χαρά, μέρες πού εἶναι», μοῦ ἔλεγε. «Ἐσύ νά μήν ζηλεύεις γιατί ἔχεις τήν ὑγειά σου...».

Ὅταν φτάναμε στή μεγάλη εἴσοδο τοῦ Σανατόριου, ἡ μητέρα μέ παρέδιδε στόν φύλακα, τόν κυρ-Μιχάλη, κι ἐκείνη ἔτρεχε νά πάει «στό πονεμένο της παιδί», ὅπως μᾶς ἔλεγε. Οἱ γιατροί ἦταν πολύ ἐνθαρρυντικοί. «Κάνε ὑπομονή κ. Μαρία καί σέ μισό χρόνο θά εἶναι πάλι κοντά σας. Ἐδῶ δέν τοῦ λείπει τίποτε. Συνεχίζει κανονικά καί τό σχολεῖο καί κάνει παρέα μέ τά ἄλλα παιδιά τοῦ Σανατόριου. Ὅλα καλά. Λίγη ὑπομονή ἀκόμα». Ἡ μητέρα τά ἄκουγε ὅλα αὐτά κι ἔπαιρνε λίγο θάρρος. Σήκωνε τά μάτια της στόν οὐρανό κι εὐχαριστοῦσε μέσα ἀπό τήν ψυχή της τόν Θεό πού τῆς ἔσωσε τό σπλάγχνο της.

Σέ λίγο βρισκόταν στόν μεγάλο θάλαμο ὑποδοχῆς ἐπισκεπτῶν. Τό προσωπικό τήν εἶχε μάθει μέ τό μικρό της ὄνομα.

– «Ἔλα Σπῦρο», τοῦ εἶπε ὁ νοσοκόμος ὁ Λαυρέντης πού τόν εἶχε συμπαθήσει. «Ἔχεις ἐπίσκεψη».

Ὁ Σπῦρος ἔτρεχε σάν τρελός ἀπό τή χαρά του. Ἔπεφτε στήν ἀγκαλιά τῆς μάνας καί γιά πολλή ὥρα οἱ δυό τους ἔνωναν τά καυτά τους δάκρυα. Τοῦ χάιδευε τό κεφαλάκι, ὅπως μόνο οἱ μάνες ξέρουν να χαϊδεύουν, δείχνοντάς του ὅλη τή στοργή καί τήν ἀγάπη της καί τόν παρηγοροῦσε. «Μπορεῖ μέχρι τό Πάσχα, Σπυράκο μου, νά εἶσαι στό σπίτι μας. Νά τρῶς καλά, νά κοιμᾶσαι, καί ν᾽ἀκοῦς ὅ,τι σοῦ λένε οἱ γιατροί, γιά νά γίνεις καλά. Σοῦ ἔφερα κι ἕνα παιχνιδάκι νά παίζεις».

Ὁ Σπῦρος εἶχε βαρεθεῖ τό Σανατόριο κι ὅλο παραπονιόταν. Ἔνιωθε σάν φυλακισμένος πού θέλει ν᾽ ἀποδράσει. Ἀκούγοντας ὅμως τά λόγια τῆς μητέρας ἔπαιρνε θάρρος, γέμιζε μέ ἐλπίδες καί συνέχιζε τόν τιτάνιο ἀγώνα του. Ἦταν

μόλις ἐννιάχρονο παιδί. «Ποῦ εἶναι ὁ ἀδερφός μου», ρώταγε καί ξαναρώταγε. «Ἔξω καί μέ περιμένει, παιδί μου. Δέν ἐπιτρέπεται ἀπό τούς γιατρούς νά σέ ἐπισκεφτεῖ». Ἔβγαινε τότε στό μπαλκόνι, μοῦ σφύριζε βάζοντας τά δυό του δάχτυλα στό στόμα, κι ἐγώ, ὅταν τόν ἄκουγα, σηκωνόμουν καί τόν χαιρετοῦσα μέ χαρά. Τόν χαιρετοῦσα γιά πολλή ὥρα, μοῦ ἔφευγαν καί μερικά δάκρυα καί στό τέλος τόν ἔχανα.

Ἔκανε ἕνα τσουχτερό κρύο ἐκείνη τήν ἡμέρα. Τά χέρια μου εἶχαν ξεπαγιάσει. Κοίταζα ἀμήχανος τά μεγάλα κτίρια καί μοῦ ἔδιναν τήν ἐντύπωση κακῶν φαντασμάτων πού μοῦ εἶχαν ἀπαγάγει τόν ἀδερφό μου. Στόν μεγάλο περίβολο ὑπῆρχαν πολλά δένδρα. Τά περισσότερα πεῦκα, ἀλλά ποῦ καί ποῦ τό μάτι σου ἔπεφτε καί σέ κανέναν πανύψηλο εὐκάλυπτο. Τά παίρναγα γιά κλέφτες πού ἦρθαν νά μᾶς πάρουν τή χαρά ἀπό τό σπιτικό μας. Μά πιό πολύ μοῦ ἄρεσε νά κοιτάζω τή λεωφόρο Μελισσίων πού περνοῦσε μπροστά ἀπό τό Σανατόριο καί νά χαζεύω τά αὐτοκίνητα τῆς δεκαετίας τοῦ ἑξῆντα. «Νά μᾶς ἔπαιρνε κανένα ὥς τό σπίτι, νά γλιτώναμε τό τσουχτερό κρύο», σκεφτόμουν, ἀλλά μάταια. Αὐτά τρέχανε σάν δαιμονισμένα. Οὔτε κἄν μέ παρατηροῦσαν. Ἦταν σάν νά μήν ὑπάρχω γι᾽ αὐτά. Ὅταν σταματοῦσαν στό φανάρι ἀναγκαστικά, τά παρατηροῦσα. Μέσα ἔβλεπα τούς γονεῖς στά μπροστινά καθίσματα καί πίσω τά παιδιά χαρούμενα νά τραγουδοῦν χριστουγεννιάτικα τραγούδια. Ἀνάμεσα στά καθίσματα κουβαλοῦσαν μιά μεγάλη σακούλα μέ χριστουγεννιάτικα παιχνίδια. «Κάτι θά φέρει καί σέ μένα ὁ Ἅγιος Βασίλης», σκεφτόμουν καί παρηγοριόμουν.

Ὁ φύλακας σάν κάτι νά εἶχε καταλάβει ἀπό αὐτά πού σκεφτόμουν καί μέ πλησίασε. Μέ χάιδεψε λίγο στό κεφαλάκι μου κι ἔβγαλε ἀπό τήν τσέπη του μερικές καραμέλες. «Νά, πάρε αὐτές τίς καραμέλες πού βρέθηκαν στήν τσέπη μου, ἀλλά πρόσεξε νά τίς τρῶς λίγες λίγες», μοῦ εἶπε μέ ἐνδιαφέρον καί χώθηκε στό σπιτάκι του νά συνεχίσει τήν ἀνάγνωση τῆς ἐφημερίδας του.

Ἐγώ μόλις εἶχα ἀρχίσει τό σχολεῖο καί μόλις συλλαβιστά ἤξερα νά διαβάζω. Διάβασα λοιπόν τόν μεγάλο τίτλο τῆς ἐφημερίδας πού ἔλεγε: «Ὅλος ὁ κόσμος τρέχει νά ψωνίσει γιά τό χριστουγεννιάτικο τραπέζι». Ἄρχισα λοιπόν νά ἀναρωτιέμαι τί ἄραγε θά περιεῖχε αὐτό τό «χριστουγεννιάτικο τραπέζι».

Ὅταν βγῆκε ἡ μητέρα ἀπό τό Σανατόριο καί ἦρθε νά μέ πάρει νά φύγουμε, ἄρχισα νά τήν ρωτάω μέ παιδική ἁπλότητα. «Ξέρεις μητέρα, ἡ ἐφημερίδα γράφει ὅτι ὁ κόσμος τρέχει νά ἀγοράσει γιά τό χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Ἐμεῖς πότε θά πᾶμε νά ψωνίσουμε; Εἶναι ἤδη μεσημέρι καί τά μαγαζιά σέ λίγες ὧρες κλείνουν». «Ὁ κόσμος, παιδί μου. Ἐμεῖς θά βολευτοῦμε μέ τό καθημερινό μας φαγάκι», μοῦ ἀπάντησε ἡ μητέρα. Τά ἄκουγα αὐτά καί γινόταν κόμπος ἡ ψυχή μου. Ἄκουγα καί τά γειτονόπουλα πού ἔλεγαν τί θά φᾶνε τά Χριστούγεννα καί χωρίς νά τό θέλω,

ἄρχισα νά ζηλεύω τά ἄλλα παιδιά.

Πήγαμε στό σπίτι καί ἡ μητέρα ἔβαλε τό τσουκάλι μέ τό λιτό φαγητό τῆς ἑπομένης ἡμέρας. Νωρίς τό ἀπόγευμα χτύπησε τήν πόρτα μας ὁ μπαρμπα-Χαράλαμπος, οἰκογενειακός φίλος ἀπό παλιά. Δέν εἶχε οἰκογένεια. Εἶχε σχολάσει ἀπό τήν δουλειά του κι ἦρθε κατευθείαν σέ μᾶς. Ἦταν ἀγαθό καί φιλότιμο ἀνθρωπάκι. Κόντευε τά ἑβδομῆντα. Ἤξερε τί θά πεῖ ἀνθρώπινη δυστυχία καί χρονιάρες μέρες σκεπτόταν πάντα τόν συνάνθρωπό του καί τόν βοηθοῦσε ὅσο μποροῦσε. Ἔλεγε χαρακτηριστικά: «Φτώχεια καί Χριστούγεννα δέν ταιριάζουν». Αὐτή τή μέρα ὅλοι πρέπει νά ἔχουν κάτι στό σπιτικό τους. «Χρόνια πολλά κυρα-Μαρία», εἶπε στή μητέρα μέ ἕναν ἐγκάρδιο τόνο στή φωνή του. «Αὐτά γιά τά Χριστούγεννα» καί ἄφησε πάνω στό τραπέζι μιά τσάντα μέ τρόφιμα. «Καλό σας βράδυ», εἶπε καί ἔκανε νά φύγει. Ἡ μητέρα τόν κατευχαρίστησε καί τοῦ εὐχήθηκε κι αὐτή. Ἄς εἶναι ἀναπαυμένη ἡ ψυχή του. Τόν μπαρμπα- Χαράλαμπο τόν νιώθαμε σάν θεῖο καί κάτι παραπάνω. Ἐκείνη τή φορά τόν εἴδαμε ὡς ἄγγελο ἐξ οὐρανοῦ. Μᾶς ἐξόρκισε, μάλιστα, νά μήν ποῦμε σέ κανέναν τίποτε γιά τήν ἐπίσκεψή του. «Ἐμεῖς κι ὁ Θεός θά τό ξέρουμε», μᾶς εἶπε. Σπανίζουν τέτοιοι ἄνθρωποι.

Ὅταν ἔφυγε πῆγα ξωπίσω ἀπό τήν μητέρα καί ἄρχισα νά τήν ρωτῶ τί περιεῖχε ἡ τσάντα. Ἀκόμα τό θυμᾶμαι: Ἕνα κοτόπουλο, τυρί φέτα καί τυρί κασέρι, μακαρόνια, ρύζι, ἕνα μπουκάλι λάδι καί ἕνα κουτί κουραμπιέδες. Ἡ μητέρα ἔλαμπε ἀπό τή χαρά της. Τό ἴδιο κι ἐγώ. «Εἶδες πού μερίμνησε καί γιά μᾶς ὁ καλός μας Θεός; Αὔριο θά στρώσουμε ἕνα πλούσιο χριστουγεννιάτικο τραπέζι», σχολίασε ἡ μητέρα κι ἔβαλε νά ἀνάψει τήν γκαζιέρα γιά νά φᾶμε κάτι γιά τό βράδυ. Σήμερα εἶναι παραμονή Χριστουγέννων, μοῦ εἶπε, καί ἄρχισε νά μοῦ διηγεῖται τό πῶς κι ὁ Χριστός, ἄν καί ἦταν Θεός, γεννήθηκε σέ μιά φτωχική φάτνη καί θερμαινόταν ἀπό τά χνῶτα τῶν ζώων. Κι ἐγώ παρηγοριόμουν κι ἔλεγα μέσα μου: «Ὁ Χριστός, ἄν καί ἦταν Θεός, γεννήθηκε σε μιά φτωχική φάτνη. Ἐγώ, τουλάχιστον, ἔχω τό δωμάτιό μου, τή ζεστασιά μου, τό φαγάκι μου». Κι ἔπεσα νά κοιμηθῶ νωρίς, γιατί τό πρωί θά μέ ξύπναγε ἡ μητέρα μου πρίν ἀκόμη ξημερώσει νά πᾶμε ν᾽ ἀκούσουμε τή Χριστουγεννιάτικη Θεία Λειτουργία.

Ἀκόμα ἀντηχεῖ στ᾽ αὐτιά μου τό ἀπολυτίκιο τῆς Γεννήσεως: «Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν...». Τί γλυκιά μελωδία! «Ἀπόψε γεννιέται ὁ Χριστός», ἔλεγα. Ἔνιωθα τόση χαρά μέσα μου πού ἡ καρδιά μου πήγαινε νά σπάσει. Παρατηροῦσα τ᾽ ἄλλα παιδιά ἀνήμερα τά Χριστούγεννα πού ἔπαιζαν στήν μεγάλη ἀλάνα κοντά στό σπίτι μας μέ τά ἀδερφάκια τους κι ἐνῶ εἶχαν ὅλα τά καλά τοῦ Θεοῦ, συνέχεια τσακώνονταν. Μέ τίποτε δέν ἦταν εὐχαριστημένα. Οὔτε μέ τά πλούσια φαγητά οὔτε μέ τά πολλά γλυκά οὔτε μέ τά ἀκριβά τους παιχνίδια. «Πήγατε Ἐκκλησία σήμερα;», τά ρώταγα. «Ὄχι», μοῦ ἀπαντοῦσαν ἐκεῖνα. «Παίζαμε τήν παραμονή

μέχρι τά μεσάνυχτα καί οἱ γονεῖς μας γύρισαν ξημερώματα ξενυχτισμένοι ἀπό τό ρεβεγιόν». «Τί εἶναι, βρέ παιδιά, αὐτό τό ρεβεγιόν;». Κι ὅταν μοῦ ἐξηγοῦσαν ὅτι μέ αὐτόν τόν τρόπο οἱ πιό πολλοί ἄνθρωποι ἔτσι γιορτάζουν τή Γέννηση τοῦ Χριστοῦ, κάτι δέν πήγαινε καλά μέσα μου. Ἔβλεπα τά παιδιά πού εἶχαν τήν ὑγειά τους, ἀλλά δέν ἔνιωθαν τήν πραγματική χαρά πού δίνει στόν ἄνθρωπο ὁ Χριστός. Παρατηροῦσα τούς γονεῖς τους νά εἶναι σκυθρωποί, ὅλο γκρίνια καί κακομοιριά. Ἔβλεπα καί τή μητέρα μου πού σήμερα δέν δάκρυζε. Τραγούδαγε κάτι τραγούδια τῆς παλιᾶς Ἀθήνας πού τά θυμόταν ἀπό τά νιάτα της. Μέ ἔσφιγγε στήν ἀγκαλιά της καί στόν ὕπνο μου ἔβλεπα τά πιό γλυκά ὄνειρα.

Τή δεύτερη μέρα τῶν Χριστουγέννων ἔπρεπε νά πᾶμε νά δοῦμε τόν Σπυράκο μας. Ἡ μητέρα μου μοῦ εἶχε πεῖ ὅτι οἱ γιατροί θά ἐπέτρεπαν νά ἔρθει ὁ Σπυράκος νά τά ποῦμε γιά λίγο, ἀλλά νά τηρήσουμε μιά μικρή ἀπόσταση, νά μήν ἔρθουμε σέ ἄμεση ἐπαφή μέ ἀγκαλιές καί φιλιά. Μοῦ εἶχε λείψει πολύ ὁ ἀδερφός μου. Ἤμουν πολύ χαρούμενος ἐκείνη τήν ἡμέρα. Ἤξερα ὅτι τό Πάσχα θά ἦταν καί πάλι κοντά μας. Ὅτι τά ἑπόμενα Χριστούγεννα, θά ἦταν τά πιό ὄμορφα πού θά πέρναγα στή ζωή μου.

Ξεκινήσαμε, λοιπόν γιά τό Σανατόριο. Τό κρύο, ἄν καί ἦταν τσουχτερό, κατά περίεργο τρόπο δέν τό ἔνιωθα καθόλου. Ἡ μητέρα κατά ἕναν ἀνεξήγητο λόγο δέν ἐκλαιγε πλέον, ὅπως τίς ἄλλες φορές. Σέ ὅλο τόν δρόμο σιγοτραγουδοῦσε καί μ᾽ ἔπιανε σφιχτά ἀπό τό χέρι νά μήν τῆς ξεφύγω καί μέ χτυπήσει κανένα αὐτοκίνητο.

Τώρα ἡ μητέρα δέν εἶναι ὑπάρχει πιά. Ξέρω ὅμως, εἶμαι σίγουρος, ὅτι κάθε Χριστούγεννα ψάλλει μέ τούς ἀγγέλους στόν οὐρανό: «Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν....». Κι ἐμεῖς, ἀκολουθώντας τό παράδειγμά της πᾶμε μέ τά παιδιά μας ἀπό τά χαράματα στήν Ἐκκλησία καί ψάλλουμε ὅλοι μαζί τό ἀπολυτίκιο τῆς Γεννήσεως.

Ὅσο γιά τά ρεβεγιόν, μᾶς ἀφήνουν ἀδιάφορους...